

УДК 330.322.54(477)

ІНВЕСТИЦІЙНИЙ ПОТЕНЦІАЛ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВІЙНИ

Петро Віблій; Анна Блавт

Національний університет «Львівська політехніка», Львів, Україна

Резюме. Розглянуто питання інвестиційного потенціалу України в умовах війни. Визначено, що зважаючи на складне макроекономічне середовище та уповільнення світової економіки окреслити інвестиційні стратегії в Україні в умовах війни проблематично. Досліджено, що сьогодні інвестиції в Україні здебільшого асоціюються з фінансовими інструментами, які дозволяють залучати й спрямовувати капітал у підприємства. Проаналізовано причини, які знижують інвестиційну привабливість України, зокрема високий рівень корупції та недостатню регуляторну базу. Запропоновано низку заходів для зменшення цих ризиків та забезпечення стабільності інвестиційного клімату в Україні. Установлено, що нині Україна пропонує усім зацікавленим широке інвестиційне меню потенційних можливостей на суму понад \$400 млрд. Засвідчено, що в рамках кампанії Advantage Ukraine, яка започаткована в 2022 році для залучення потенційних іноземних інвесторів за підтримки Президента України, створена спеціальна платформа, де зібрані інвестиційні проєкти та можливості у 10 галузях, які мають суттєвий інвестиційний потенціал в умовах війни в Україні. Досліджено, що надзвичайно високий рівень адаптивності українських підприємств у поточній ситуації воєнного стану забезпечує формування інвестиційного потенціалу у 10 галузях: оборонно-промисловий комплекс (\$43 млрд), енергетика (\$177 млрд), логістика та інфраструктура (\$123 млрд), агропромисловий комплекс (\$34 млрд), промислове виробництво (\$16 млрд), інноваційні технології (\$11 млрд), металургія та металообробка (\$26 млрд), фармацевтика (\$19 млрд), природні ресурси (\$5,6 млрд), деревообробка та меблеве виробництво (\$5 млрд). Досліджено, що урахуовуючи продовження війни на території України, найважливішим у процесі формування інвестиційного потенціалу є оцінювання привабливості інвестування у певну сферу. За результатами здійсненої розвідки встановлено, що Україна має потужній інвестиційний потенціал, а, відтак, широкі перспективи в залученні іноземних інвестицій навіть під час кривавої та руйнівної війни. Не дивлячись на військовий конфлікт, Україна має значний інвестиційний потенціал у галузях, таких, як ІТ, сільське господарство, енергетика й туризм.

Ключові слова: інвестиції, Україна, потенціал, війна, економічні наслідки, підприємство, ризики.

https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2023.03.080

Отримано 05.04.2023

UDC 330.322.54(477)

INVESTMENT POTENTIAL OF UKRAINE IN THE CONDITIONS OF WAR

Petro Viblyi; Anna Blavt

Lviv Polytechnic National University, Lviv, Ukraine

Summary. The article examines the issue of Ukraine's investment potential in wartime conditions. It was determined that considering the complex macroeconomic environment and the slowdown of the world economy, it is problematic to outline investment strategies in Ukraine in the conditions of war. It has been studied that today investments in Ukraine are mostly associated with financial instruments that allow attracting and directing capital to enterprises. The reasons that reduce Ukraine's investment attractiveness are analyzed, in particular, a high level of corruption and an insufficient regulatory framework. A number of measures are proposed to reduce these risks and ensure the stability of the investment climate in Ukraine. It has been established that Ukraine currently offers all interested parties a wide investment menu of potential opportunities worth more than \$400 billion as

part of the Advantage Ukraine campaign, which was launched in 2022 to attract potential foreign investors. With the support of the President of Ukraine, a special platform was created, where investment projects and opportunities are collected in 10 industries that have significant investment potential in the conditions of war in Ukraine. It has been studied that the extremely high level of adaptability of Ukrainian enterprises in the current situation of martial law ensures the formation of investment potential in 10 sectors: the defense-industrial complex (\$43 billion), energy (\$177 billion), logistics and infrastructure (\$123 billion), agro-industrial complex (\$34 billion), industrial production (\$16 billion), innovative technologies (\$11 billion), metallurgy and metalworking (\$26 billion), pharmaceuticals (\$19 billion), natural resources (\$5.6 billion), woodworking and furniture production (\$5 billion). It has been investigated that, taking into account the continuation of the war on the territory of Ukraine, the most important thing in the process of formation of investment potential is the assessment of the attractiveness of investing in a certain area as a source of profit on the invested capital, taking into account the guarantees of the security of investments in wartime and postwar times. According to the results of the conducted reconnaissance, it was established that Ukraine has a powerful investment potential, and therefore, broad prospects for attracting foreign investments even during a bloody and destructive war. Despite the military conflict, Ukraine has significant investment potential in sectors such as IT, agriculture, energy and tourism.

Key words: investment, Ukraine, potential, war, economic consequences, enterprise, risks.

https://doi.org/10.33108/galicianvisnyk_tntu2023.03.080

Received 05.04.2023

Постановка проблеми. В умовах тривалого воєнного стану на території України економічна ситуація, що характеризується нестабільністю, зумовленою мінливістю попиту та пропозиції, цін на товари і фактори виробництва, змінами в конкурентному середовищі й іншими макро- і мікроекономічними факторами [2], однією з першочергових задач стає формування й оцінювання поточних і перспективних можливостей зміни ситуації, тобто потенціальних можливостей. У переліку об'єктного потенціалу економічної ситуації в країні, серед котрих можливості, ресурси, запаси, засоби, що можуть бути використані для досягнення певних фінансових цілей, чільними складовими визначено інвестиції [16].

Інвестування не допускає припущень. Втім, в умовах тривалого воєнного стану досягти такого вкрай важко. Безсумнівно, що економічні наслідки війни в Україні прямо пропорційно залежні від глобального прямого впливу війни на світову торгівлю та інвестиції. Це результат продовольчої та енергетичної кризи, яку спровокував напад росії на Україну.

Україна – територія з величезним ринком і населенням 44,8 млн осіб – потенційно приваблива країна практично для будь-якого бізнесу [7]. Вважається [6], що найбільший фінансовий ризик сьогодні – це не інвестувати в Україну вже сьогодні. Саме під таким гаслом на Нью-Йоркській фондовій біржі була презентована інвестиційна платформа Advantage Ukraine – урядова ініціатива зі сприяння іноземним інвестиціям. Започаткована у 2022 році для залучення потенційних іноземних інвесторів. Платформа була розроблена компанією WPP за підтримки Президента України. Володимир Зеленський представляє Advantage Ukraine у якості «найбільшої можливості в Європі з часів другої світової війни» [11].

Війна стала випробуванням для економіки. Відтак, зважаючи на складне макроекономічне середовище та уповільнення світової економіки, окреслити інвестиційні стратегії в Україні в умовах війни проблематично. Беззаперечно, що під час воєнного стану важко сказати, що є надійним активом. Отож, дослідження перспективних інвестиційних джерел та найкращих стратегій їхнього розподілу, а також загальні макроекономічні тенденції задля зосередження на довготерміновій перспективі в реалізації інвестицій актуалізує обраний напрям дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У наукових публікаціях [2, 5, 16] стверджується, що очікування позитивного прибутку у вигляді доходу або підвищення ціни зі статистичною значущістю є основною передумовою інвестування.

При цьому визначено [3], що спектр джерел, у які можна інвестувати й отримувати прибуток, доволі широкий.

Втім, ситуація війни в Україні зумовила те, що найважливішим питанням, з яким стикаються інвестори, є те, куди безпечно та надійно варто вкладати свої заощадження [7]. Як зазначено [3], вибір для інвесторів інструментів загалом чітко визначений. Хоча нині поряд із традиційними галузями (агросектор, чорна металургія, ВПК, туризм тощо) питому вагу серед інвестицій набувають прості, прозорі та швидкі методи цифрової ери інвестування грошей, такі, як інформаційні технології (ІТ) та сектор креативної економіки загалом [4].

Проте фахівці [2, 6, 7] єдині в думці, що нестабільність ситуації воєнного стану є чинником певних тенденцій щодо інвестування. Зокрема виокремлено: хеджування ризиків і переживання руйнівних економічних потрясінь, які часто знищують певний клас інвестицій [15]; мінливість ландшафту сектора управління капіталом у ситуації війни на підприємствах України [2]; значущість оцінювання впливу ставок на виробничий сектор [7]; технічна рецесія, за якою піде певна стійкість [6]; дослідження позитивних дивергенцій у сфері інвестицій [13].

Серед основних ризиків інвестування, які переважали на ринку протягом попереднього півріччя, виокремлено ризики щодо агресивних дій росії [7], а також невизначеність ринкових настроїв щодо грошових витрат, як того вимагають деякі інвестиції з очікуванням грошового прибутку, принаймні в найближчій перспективі [2]. Відтак, вважають [15], щоб подолати бюджетний дефіцит у понад 35%, спричинений війною, Україна повинна діяти не лише розумно, але й швидко, оскільки кумулятивний негативний вплив на економіку може становити понад 1 трильйон доларів, що робить це питанням виживання, а не можливістю.

Зважаючи на вищевикладене та з урахуванням того, що інвестиції схильні до ринкових ризиків перебуваючи на перехресті трьох криз: кліматичної, енергетичної та кризи, спричиненої війною росії проти України [4], виникає необхідність переорієнтації на стратегію виходу за межі традиційної інвестиційної парадигми. Відтак, визначено потребу проведення наукової розвідки у напрямі виявлення сучасного стану інвестиційного потенціалу в Україні в умовах війни.

Мета статті – виявлення та дослідження інвестиційного потенціалу України в умовах війни.

Постановка завдання. Для досягнення поставленої мети визначено такі наукові завдання: розкрити сутність понять інвестиції та потенціал; окреслити вплив війни на інвестиції та виникнення ризиків у сфері інвестицій; виявити інвестиційні проєкти та можливості, які мають суттєвий інвестиційний потенціал в умовах війни в Україні; дослідити зміст визначених галузей, які формують інвестиційний потенціал; виокремити чинники переваг та недоліків, що впливають на формування інвестиційного потенціалу України в умовах війни.

Для вирішення поставлених завдань використано такі методи: аналіз, синтез, дедукція, індукція, порівняння, класифікація, узагальнення.

Виклад основного матеріалу. Задля здійснення наукової розвідки у визначеному керунку, насамперед уточнимо, що інвестиція – це план вкласти гроші в роботу сьогодні в надії отримати більшу суму грошей у майбутньому [5]. В широкому сенсі інвестування – це вкладення грошей у якийсь проєкт чи підприємство на певний період часу з метою отримання позитивного прибутку (тобто прибутку, що перевищує суму початкових інвестицій). Інвестиції позиціонуються як «акт» розподілу ресурсів, як правило, капіталу (тобто грошей), з розрахунком на отримання доходу, прибутку [5]. Втім, беззаперечне твердження [15], що цей план не завжди спрацьовує й інвестиції можуть бути джерелом втрати грошей. Окрім того, деякі інвестиції вимагають

авансових грошових витрат; інші включають лише альтернативні витрати. Деякі інвестиції здійснюються в очікуванні отримання доходу або прибутку, тоді як в інших очікування повернення є немонетарним [5].

Згідно з наявною інформацією [10] нині найбільше інвестиційними можливостями в Україні цікавляться представники США, Німеччини, Великобританії, Польщі та Туреччини. Особливу увагу іноземних інвесторів в Україні привертають інноваційні та IT, сільське господарство, фінансовий сектор, інфраструктура, логістика, альтернативна енергетика, корисні копалини та оборонна промисловість. Близько 10 потенційних стратегічних інвесторів з Великої Британії розглядають проекти у сфері оборонно-промислового комплексу, суднобудування, IT, енергетики та інфраструктури. У Британії репрезентовано ідею створення інвестиційних фондів для інвестування виключно в Україну [10].

Нині Україна пропонує усім зацікавленим широке інвестиційне меню потенційних можливостей на суму понад \$400 млрд. Згідно з наявною статистичною інформацією на 7.12.2022 р, за три місяці на платформі Advantage Ukraine отримано понад 500 інвестиційних запитів [7].

В інвестиційному портфелі у 2023 році почесне місце безперечно мають займати внески на Збройні Сили України (ЗСУ). Нині – це найбільш безпрограшна інвестиція – це допомога ЗСУ. Це захист держави та гарантія нашої безпеки в майбутньому. ЗСУ довели, що Україна на сьогодні володіє однією із найбоєздатніших армій Європи. \$43 млрд інвестиційного потенціалу припадає на стратегічно важливу галузь – оборонно-промисловий комплекс [11]. Підприємства оборонної промисловості стали високодиверсифікованими з розроблення й виготовлення продукції військового та подвійного використання. Водночас успішність будь-яких вкладень зростає пропорційно до перемог Української армії у війні.

Питома вага інвестиційного потенціалу (\$177 млрд) належить енергетиці [11]. Потужного удару по вітчизняній енергетиці завдала і тепер доля галузі – в руках ЗСУ та інвесторів. Спроби росії використовувати енергопостачання як зброю змушує ЄС зробити Європу незалежною від російського палива, Україні також потрібен терміновий план енергетичної незалежності й міжнародна допомога для його реалізації під час відновлення країни.

За даними [8], Україна увійшла у ТОП-20 світового рейтингу держав за обсягами інвестицій у відновлювані джерела енергії. Нині у світі спостерігається стійка тенденція до зростання ВДЕ, а приріст інвестиційних потоків в Україні відновлювані джерела енергії є доволі динамічним. Електроенергетика, заснована на відновлюваних джерелах енергії, створить певність ринку, необхідну для залучення інвестицій, розширюючи спектр стимулів та механізмів інвестування для відновлюваної енергетики [1].

«Відновлювана енергетика» позиціонується нині поряд із можливістю надання справедливого доступу до енергетичних ресурсів, економічного зростання та створення нових робочих місць, альтернативи «брудній» російській енергії. Україна має потенціал генерування сотень гігават «зелених» електричних потужностей і мільйони тонн «зеленого» водню. За останні роки Україні вдалося досягти значних результатів у розвитку відновлюваної енергетики. Лише на початок 2022 року її встановлена потужність сукупно склала 9,5 ГВт, а обсяг інвестицій у галузь сягнув \$12 млрд [10]. Окрім того, не менш важливо, що розвиток відновлюваної енергетики веде до децентралізації постачання енергетичних ресурсів [1], тому ризик, що певна територія стане об'єктом потенційного вторгнення, значно зменшується.

Беззаперечно, що партнерство в сфері відновлюваної енергетики між Україною та ЄС відкріє нові можливості для всієї Європи. Інвестиції у цей сектор економіки

сприятимуть післявоєнному відновленню України та виходу енергетичної галузі й економіки загалом на новий щабель та відновлення «травми війни». Серед можливостей розглядається побудова «розумних мереж», упровадження енергетичних балансуєчих потужностей тощо.

Наступний щабель за потужністю інвестиційного потенціалу (\$123 млрд) належить логістиці та інфраструктурі [11]. Вдале географічне розташування України на перетині доріг Європи, Азії та Близького Сходу, яка включена до Нового шовкового шляху з виходом до моря, робить її важливим транзитним коридором для торгівлі. Враховуючи теперішні тенденції у транспортно-логістичній галузі, Україна має великий потенціал обійняти перше місце в Європі в одному із найважливіших секторів економіки – логістиці з розгалуженою мережею залізниць і автомобільних доріг, морськими і річковими портами, аеропортами [7].

\$34 млрд інвестиційного потенціалу припадає на агропромисловий комплекс [11]. Хоча росія намагається зруйнувати аграрну галузь України, яка є в трійці світових експортерів аграрної продукції, інвестиційна привабливість України в агросекторі набуває особливої ваги задля найповнішого використання біологічного потенціалу галузі. Україна відіграє ключову роль у забезпеченні глобальної продовольчої безпеки.

Нині однією із засадничих світових проблем є забезпечення країн продовольством. Враховуючи значення українського агросектора для світової продовольчої безпеки, Україну вважають «житницею Європи», усе пов'язане з агропромисловим комплексом має великий потенціал. 33% світових чорноземів, сприятливий клімат і близькість до ключових ринків зробили Україну центром експорту сільськогосподарської продукції з величезними можливостями обробки [5]. Державна підтримка сільського господарства (особливий режим оподаткування, знижені ставки земельного податку, часткове відшкодування сум, сплачених за сільськогосподарську техніку та/або обладнання тощо) сприяє збільшенню потужностей переробки, розвитку секторів з високою доданою вартістю, як-то виробництво м'яса, молока та молокопродуктів, садівництво тощо розвиваються потужними темпами. Прем'єр-міністр України Денис Шмигаль заявив: «Кожен вкладений євро однозначно принесе гарантований прибуток уже в найближчій перспективі, негайно після завершення війни» [13].

Залучення інвестицій в аграрний бізнес в Україні сприяє робота з таким активом, як українська земля, яка завжди викликала інтерес в іноземних інвесторів як засіб виробництва та об'єкт інвестування. Тенденція до зростання такого інтересу не змінюється вже досить тривалий час. Найближчим часом очікується скасування мораторію на продаж землі сільськогосподарського призначення. Старт ринку землі сільгосппризначення збільшив інвестиційний потенціал землі. Війна практично не змінила ціну землі, проте попит на неї зазнав певних негативних змін. Втім, як вважають експерти [6], протягом наступних двох-трьох років земля буде дорожчати в міру відновлення економіки України.

Важливою галуззю промисловості для України, яка посідає перше місце за обсягами виробленої продукції є чорна металургія. Зважаючи на те, що на металургійних підприємствах створюється чверть ВВП України, інвестиційний потенціал металургії та металообробки визначено у розмірі \$26 млрд. [11]. І хоча поки що 2023-й залишатиметься кризовим для металургійної галузі України, підприємства галузі здатні утримувати нішу на ринку заліза прямого відновлення і «зеленої» металургії.

Зокрема, Україна обіймає 35-те місце серед 64 країн-виробників сталі, 19-ту позицію серед 40 країн-виробників чавуну [7]. Завдяки тому, що Україна має досвід металургійних

високотехнологічних процесів і повного циклу виробництва титану та титановмісної продукції, існує величезний інвестиційний потенціал щойно військові ризики почнуть знижуватися, відновляться потужності металургійної галузі через обмеження внаслідок ситуації на ринку та проблем з логістикою внаслідок війни, й з'явиться можливість експортувати українську сталь через вітчизняні морські порти [14].

Одним із лідерів інвестицій визначено галузь фармацевтики (\$19 млрд інвестиційного потенціалу), яка вважається однією з найперспективніших найбільш стійких галузей економіки. Завдяки тому, що українські фармацевтичні компанії відповідні повною мірою міжнародним стандартам, синтезуючи у собі тривалі традиції з інноваціями, фармацевтика в Україні – промисловість, яка посідає чільне місце у формуванні інвестиційного потенціалу. Важливо, що Кабінет Міністрів України ухвалив рішення внести фармацевтичну промисловість за напрямками виробництва лікарських засобів та медичних виробів до пріоритетних галузей економіки [9].

Промислове виробництво як провідна галузь господарства України (\$16 млрд інвестиційного потенціалу), має велику мережу машинобудівних підприємств, які виробляють турбіни та електрогенератори, залізничні вагони, гірниче та сільськогосподарське обладнання, верстати, авіаційні двигуни, виробниче обладнання для легкої та харчової промисловості.

Повномасштабна війна, розв'язана РФ проти України, спричинила значну кризу в промисловості. Внаслідок усі галузі української промисловості зазнають різних втрат. Однак негативна поточна ситуація, натомість оптимістичні очікування в усіх галузях [7], що відповідно й забезпечує наявність інвестиційного потенціалу, особливо в розвитку переробної галузі промисловості, а також індустріально-інноваційних секторів.

Інвестиційний потенціал українського сектора інноваційних технологій нині щонайменше \$11 млрд. [11]. Як реальні процеси створення нових знань, систем та засобів виробництва, технологій і впровадження їх у сферу економіки, інновації є одним із пріоритетних напрямів інвестицій [3]. Вважається [6], що кошти, вкладені в галузь інноваційних технологій, безсумнівно стануть прибутковими уже найближчим часом, оскільки інноваційно-інвестиційної системи в умовах ринкової економіки є об'єктивним і практично невідпинним явищем.

Протягом останніх кількох років в Україні просувається концепція побудови цифрової держави, послуги надаються як громадянам, так і бізнесу за допомогою мобільних пристроїв, Україна перша перетворила більшість особистих офіційних та державних документів на діджитал-рішення. Україна посідає перше місце серед країн Центральної та Східної Європи за науково-дослідною діяльністю та ІТ-аутсорсингом. В Україні 240 тис. фахівців, зайнятих в ІТ-секторі, щороку держава продукує більше випускників із технологічним ступенем, ніж будь-яка інша європейська країна [12].

Водночас, сектор ІТ успішно адаптувався до надзвичайно складних умов воєнного стану, зазнав найменших втрат від війни й зберіг 95% обсягів контрактів, Інвестиції дозволять нам перейти від ІТ-аутсорсингу до розроблення продукту. Емпіричні дані свідчать, що галузь інноваційно-інформаційних технологій вже приносить на 2 млрд доларів більше, ніж АПК. Фахівці єдині у думці, що ця цифра зростатиме.

Україна володіє майже п'ятою частиною розвіданих запасів залізної руди (близько 6,5 млрд тонн), має вагомні запаси марганцевої руди, графіту, каоліну, урану, природного газу, рідкоземельних металів, нафти, сірки, титану, нікелю, магнію, деревини та ртуті, мінеральних ресурсів у високій концентрації та в безпосередній близькості один від одного. За оцінками вчених, в Україні залягає десята частина розвіданих запасів залізних руд світу. Тож, природні ресурси займають чільне місце в

переліку інвестиційного потенціалу (\$5,6 млрд) [11]. Україна має потужні інвестиційні проекти, пов'язані з видобутком графіту і літію.

Значний виробничий та експортний ресурс для подальшого динамічного розвитку деревообробки та меблевого виробництва забезпечує Україні \$5 млрд інвестиційного потенціалу [11]. Стратегічно перспективний та експортоорієнтований сегмент економіки України характеризується наявністю потужної ресурсної бази, зручна логістика, перспективи розширення ринків (як внутрішнього, так і зовнішнього) збуту продукції на основі угоди про вільну торгівлю з ЄС створює всі передумови для України стати європейським центром переробної промисловості. Щорічний попит на меблеву продукцію збільшується, створюючи привабливі умови для інвесторів.

Ураховуючи продовження війни на території України, найважливішим у процесі формування інвестиційного потенціалу є оцінювання привабливості інвестування в певну сферу як джерело отримання прибутку на вкладений капітал. Підґрунтям формування інвестиційного потенціалу визначено низку інвестиційних переваг України, які були ще до війни. У цьому переліку: вдале географічне розташування; низькі кошти для розміщення бізнесу; ухвалення закону про підтримку значних іноземних інвестицій; спрощені юридичні процедури для ведення бізнесу; державні гарантії безпеки інвестицій; надання Україні статусу кандидата на вступ до ЄС; скасування мит та квот на український експорт; «транспортний безвіз»; включення українських логістичних шляхів до індикативних мап Трансєвропейської транспортної мережі (TEN-T); покращення бізнес-клімату в країні; уряд запроваджує інвестиційні стимули. Відтак, Україна нині позиціонується як одна із найперспективніших та найбільш конкурентоспроможних за інвестиційним доходом країн у Європі [7].

У той же час, не можна зневажати на гарантії безпеки інвестицій у воєнний та післявоєнний час. Саме цей фактор нині є одним із тих, що найбільше впливає на інвестиційний потенціал. Виокремимо низку недоліків, що впливають на інвестиційний потенціал: повномасштабна військова агресія росії проти України; атаки на українську енергосистему; системна корупція та традиційна закритість окремих галузей для іноземного інвестування; виклики правоохоронної та судової систем; військові ризики та пов'язані з ними ризики знищення або захоплення активів, зруйнована інфраструктура, логістичні труднощі, форсмажорні обставини платежів, неможливість залучення іноземних позик і страхування [7, 15].

Беззаперечно, що початок повномасштабної війни в Україні, необхідність швидкого розвитку економіки країни за відносно короткий проміжок часу, потреба належним чином реагувати на виклики війни створює певні обмеження для формуванні інвестиційного потенціалу. Водночас спостерігаємо створення безпрецедентної кількості можливостей для інвесторів у регіоні: 99 відсотків компаній Європейської Бізнес Асоціації у 2023 році продовжуватимуть роботу на українському ринку, незважаючи на війну, а 63 відсотки навіть у воєнний час інвестуватимуть в Україну [10].

Висновки. В Україні тривають бойові дії, а світова спільнота повною мірою обговорює питання інвестицій у нашу країну. Наслідки війни й у світі беззаперечно довготривалі, зважаючи на створені росією кризи – нафтової, продовольчої, газової. Тільки прямі втрати України становлять сотні мільярдів доларів, росія вже понад рік знищує будинки українців, їхній бізнес та інфраструктуру.

Натомість, інвестиційна діяльність, як вирішальна ланка всієї економічної політики держави у процесі забезпечення стабільного економічного зростання, приросту соціального ефекту, збалансованості макроструктури, на сучасному етапі розвитку економіки України набуває особливої ваги та необхідності її активізації. Нині інвестиції мають вирішальне значення, щоб здолати процес відбудови, які були б локомотивом

розвитку держави та вивели її до числа провідних країн, а, відтак, забезпечать віддачу для інвесторів.

Досліджено, що Україна має потужний інвестиційний потенціал, а, відтак, широкі перспективи в залученні іноземних інвестицій навіть під час кривавої та руйнівної війни. Аналіз ринку свідчить, що незважаючи на те, що ситуація у країні є надзвичайно складною, більшість підприємств адаптувалися, знайшли певну точку рівноваги, в якій вони забезпечують безперервність роботи, а то й прибутковість та розвиток, сприяють формуванню інвестиційного потенціалу. Надзвичайно високий рівень адаптивності українських підприємств в умовах війни, забезпечує формування інвестиційного потенціалу. Нині це понад \$400 млрд у 10 галузях: оборонно-промисловий комплекс, енергетика, логістика та інфраструктура, агропромисловий комплекс, промислове виробництво, інноваційні технології, металургія та металообробка, фармацевтика, природні ресурси, деревообробка та меблеве виробництво.

Міжнародні інвестори очікують закінчення війни для того, щоб активно продовжити інвестування в Україну. Проте навіть сьогодні, попри війну, для іноземних інвесторів Україна залишається привабливим ринком, а питання залучення іноземних інвестицій у вітчизняну економіку на тлі розвитку фінансових інститутів та інтеграції України у світове економічне співтовариство істотно підвищують увагу до інвестиційного потенціалу країни. Перспектива європейської інтеграції створює величезні можливості, щоб перейти до мейнстріму інвестиційної філософії. Досліджено, що Україна нині має всі підстави стати одним із експериментальних майданчиків, де є можливість випробувати нову реальність, нову етику та нову раціональність, де, як вважається [4], творитиметься один із трендів нової цивілізації.

Перспективи подальших розробок вбачаємо у дослідженні чинників впливу війни в Україні на окремі галузі економіки.

Conclusions. Fighting continues in Ukraine, and the world community is fully discussing the issue of investments in our country. The consequences of the war in the world are undeniably long-lasting, given the oil, food, and gas crises created by Russia. Ukraine's direct losses alone amount to hundreds of billions of dollars, Russia has been destroying the homes of Ukrainians, their businesses and infrastructure for more than a year.

Instead, investment activity, as a decisive link of the entire economic policy of the state in the process of ensuring stable economic growth, increase in social effect, and balanced macrostructure, at the current stage of the development of the economy of Ukraine acquires special importance and the need for its activation. Currently, investments are of crucial importance to overcome the reconstruction process, which would be the locomotive of the state's development and bring it to the ranks of the leading countries and, therefore, provide a return for investors.

It has been studied that Ukraine has powerful investment potential, and therefore, broad prospects for attracting foreign investments even during a bloody and destructive war. The analysis of the market shows that even though the situation in the country is extremely difficult, most enterprises have adapted, found a certain point of equilibrium in which they ensure continuity of work, and even profitability and development, and, therefore, contribute to the formation of investment potential. An extremely high level of adaptability of Ukrainian enterprises in war conditions ensures the formation of investment potential. Currently, it is more than \$400 billion in 10 sectors: defense-industrial complex, energy, logistics and infrastructure, agro-industrial complex, industrial production, innovative technologies, metallurgy and metalworking, pharmaceuticals, natural resources, woodworking, and furniture production.

International investors are waiting for the end of the war to actively continue investing in Ukraine. However, even today, despite the war, Ukraine remains an attractive market for foreign investors, and the issue of attracting foreign investment to the domestic economy against the background of the development of financial institutions and Ukraine's integration into the world economic community significantly increases attention to the country's investment potential. The perspective of European integration creates huge opportunities to move to the mainstream of investment philosophy. It has been investigated that Ukraine now has every reason to become one of the experimental sites where there is an opportunity to test a new reality, a new ethics and a new rationality, where, as it is believed [4], one of the trends of a new civilization will be created.

Prospects for further developments can be seen in the study of the factors affecting the war in Ukraine on certain sectors of the economy.

Список використаних джерел

1. Алієва О., Ларіна М. Відновлювана енергетика: переваги для всіх. 2016. URL: <https://ua.boell.org/uk/2016/09/29/vidnovlyuvana-energetika-perevagi-dlya-vsikh>. (дата звернення: 11.03.2023).
2. Ангел Є., Гулік А. Як українська промисловість долає воєнні виклики. URL: <https://zn.ua/ukr/promyshliennost/jak-ukrajinska-promislovisht-dolaje-vojenni-vikliki.htm> (дата звернення: 10.03.2023).
3. Гук О. В., Шендерівська Л. П., Мохонько Г. А. Інвестування інноваційної діяльності: навчальний посібник. Київ: КІІ ім. Ігоря Сікорського, Видавництво «Політехніка», 2022. 186 с.
4. Економічна правда. URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2022/08/3/689938/> (дата звернення: 03.03.2023).
5. Резнік Н. П., Слободяник А. М., Котляров В. О. Інвестиційне забезпечення конкурентоспроможності агропромислових формувань: монографія. Київ: ДП Вид. дім «Персонал», 2018. 344 с.
6. Роменська Л. Latifundist.com. URL: <https://latifundist.com/novosti/60482-ekspertka-rozpovila-kudi-investoru-vklasti-groshi-pid-chas-vijni> (дата звернення: 10.03.2023).
7. Скрипаль А. Інвестування в Україну під час війни. 2022. URL: <https://trans.info/ro/investuvannya-v-ukrayinu-pid-chas-viynu-327240> (дата звернення: 09.03.2023).
8. Приб К. А. Інвестування в розвиток відновлюваних джерел енергії. Наукові записки НаУКМА. Економічні науки. 2021. № 6 (1). С. 11–116. DOI: <https://doi.org/10.18523/2519-4739.2021.6.1.111-116>
9. Фармацевтичну промисловість включено до пріоритетних галузей економіки України. URL: <https://moz.gov.ua/article/news/farmaceutichnu-promislovisht-vklucheno-do-prioritetnih-galuzej-ekonomiki-ukraini-> (дата звернення: 02.03.2023).
10. Українське національне інформаційне агентство «Укрінформ». URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-ekonomy/3616732-ukraina-mae-blizko-10-potencijnih-strategicnih-investoriv-iz-britanii-minekonomiki.html> (дата звернення: 09.03.2023).
11. Advantage Ukraine. URL: <https://advantageukraine.com/ua> (дата звернення: 09.03.2023).
12. Laiko O., Burkynskyi B. Methodology of investment system research in the aspect of unproductive capital outflow: example of ukraine and international dimension. *Baltic Journal of Economic Studie*. 2021. 7 (1). P. 57–68. DOI: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2021-7-1-57-68>
13. Landlord.ua. URL: <https://landlord.ua/news/investytsiyni-potentsial-ukrainskykh-ahrariiv-stanovyt-34-miliardy-dolariv/> (дата звернення: 05.03.2023).
14. Minprom. URL: <https://minprom.ua/> (дата звернення: 07.03.2023).
15. The Impact of the War in Ukraine on Global Trade and Investment / Ruta Michele (ed.). Washington, DC: World Bank. 2022. URL: <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/37359> (дата звернення: 02.03.2023).
16. Šlapikaitė I., Tamošiūnienė R., Mackevičiūtė K. Research of Investment Opportunities in Socially Responsible Business in Lithuania. *Journal of Security and Sustainability*. 2015. Vol. 4. No. 4. P. 621–632. DOI: [https://doi.org/10.9770/jssi.2015.4.4\(4\)S](https://doi.org/10.9770/jssi.2015.4.4(4)S)

References

1. Aliieva O., Larina M. (2016). Vidnovlyuvana enerhetyka: perevahy dlia vsikh [Renewable energy: benefits for all]. URL: <https://ua.boell.org/uk/2016/09/29/vidnovlyuvana-energetika-perevagi-dlya-vsikh> (accessed: 11 March 2023).
2. Anhel Ye., Hulik A. (2022). Yak ukrainska promyslovisht dolaie voienni vyklyky [How Ukrainian industry overcomes military challenges]. URL: <https://zn.ua/ukr/promyshliennost/jak-ukrajinska-promislovisht-dolaje-vojenni-vikliki.htm> (accessed: 10 March 2023).

3. Huk O. V., Shenderivska L. P., Mokhonko H. A. (2022). Investuvannia innovatsiinoi diialnosti: nachalniy posibnyk [Investing in innovative activity: a study guide]. Kyiv: KPI im. Ihoria Sikorskoho, Vydavnytstvo "Politekhnika". [In Ukrainian].
4. Ekonomichna pravda (2022). [Economic truth]. URL: <https://www.epravda.com.ua/publications/2022/08/3/689938/> (accessed: 03 March 2023).
5. Reznik N. P., Slobodianyuk A. M., Kotliarov V. O. (2018). Investytsiine zabezpechennia konkurentospromozhnosti ahropromyslovykh formuvan: monohrafiia [Investment ensuring the competitiveness of agro-industrial formations: monograph]. Kyiv: DP Vyd. dim "Personal". In Ukrainian].
6. Romenska L. Latifundist.com. URL: <https://latifundist.com/novosti/60482-ekspertka-rozpovila-kudi-investoru-vklasti-groshi-pid-chas-vijni> (accessed: 10 March 2023).
7. Skrypal A. (2022). Investuvannia v Ukrainu pid chas viiny [Investing in Ukraine during the war]. URL: <https://trans.info/ro/investuvannya-v-ukrayinu-pid-chas-viyny-327240>. (accessed: 09 March 2023).
8. Prib K. A. (2021). Investuvannia v rozvytok vidnovliuvanykh dzherel enerhii Naukovi zapysky NaUKMA [Investing in the development of renewable energy sources]. Ekonomichni nauky. Vol. 6. No. 1. P. 11–116. DOI: <https://doi.org/10.18523/2519-4739.2021.6.1.111-116>
9. Farmatsevtichnu promyslovist vklucheno do priorytetnykh haluzei ekonomiky Ukrainy [The pharmaceutical industry is included in the priority sectors of the economy of Ukraine]. URL: <https://moz.gov.ua/article/news/farmatsevtichnu-promislovist-vklucheno-do-prioritetnih-galuzej-ekonomiki-ukraini-> (accessed: 02 March 2023).
10. Ukrainske natsionalne informatsiine ahentstvo "Ukrinform" [Ukrainian National Information Agency "Ukrinform"]. URL: <https://www.ukrinform.ua/rubric-economy/3616732-ukraina-mae-blizko-10-potencijnih-strategicnih-investoriv-iz-britanii-minekonomiki.html> (accessed: 09 March 2023).
11. Advantage Ukraine. URL: <https://advantageukraine.com/ua> (accessed: 09 March 2023).
12. Laiko O., Burkynskyi B. (2021). Methodology of investment system research in the aspect of unproductive capital outflow: example of Ukraine and international dimension. Baltic Journal of Economic Studies. No. 7 (1). P. 57–68. DOI: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2021-7-1-57-68>
13. Landlord.ua. URL: <https://landlord.ua/news/investytsiinyi-potencial-ukrainskykh-ahrariiv-stanovyv-34-miliardy-dolariv/> (accessed: 05 March 2023).
14. Minprom. URL: <https://minprom.ua/> (accessed: 07 March 2023).
15. The Impact of the War in Ukraine on Global Trade and Investment / Ruta Michele (ed.). Washington, DC. World Bank. 2022. URL: <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/37359> (accessed: 02.03.2023).
16. Šlapikaitė I., Tamošiūnienė R., Mackevičiūtė K. (2015). Research of Investment Opportunities in Socially Responsible Business in Lithuania. Journal of Security and Sustainability. Vol. 4. No. 4. P. 621–632. DOI: [https://doi.org/10.9770/jssi.2015.4.4\(4\)S](https://doi.org/10.9770/jssi.2015.4.4(4)S)